صوبائی اسمبلی خیبر پختونخوا

اسمبلی کا اجلاس، اسمبلی چیمبر پشاور میں بروز منگل مورخہ 18 دسمبر 2012ء بمطابق 4 صفر 1434ہجری بعداز دوپہر چار بجکر دس منٹ پر منعقد ہوا۔
جناب سپیکر، کرامت اللہ خان مسند صدارت پر متمکن ہوئے۔

تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ

اَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَـٰنِ الرَّجِيمِ۔ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَـٰنِ الرَّحِيمِ۔

خَـٰلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَـٰوَٰتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ0 وَأَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فَفِى الْجَنَّةِ خَـٰلِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَـٰوَٰتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ ۖ عَطَآءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ 0 فَلَا تَكُ فِى مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَـٰٓؤُلَآءِ ۚ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ ءَابَآؤُهُم مِّن قَبْلُ ۚ وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ نَصِيبَهُمْ غَيْرَ مَنقُوصٍ۔ صَدَقَ اللَّهُ ۖ الْعَظِيمِ۔

(ترجمہ): (اور) جب تک آسمان اور زمین ہیں، اسی میں رہیں گے مگر جتنا تمہارا پروردگار چاہے۔ بے شک تمہارا پروردگار جو چاہتا ہے کردیتا ہے۔ اور جو نیک بخت ہوں گے، وہ بہشت میں داخل کئے جائیں گے اور جب تک آسمان اور زمین ہیں ہمیشہ اسی میں رہیں گے مگر جتنا تمہارا پروردگار چاہے۔ بے شک تمہارا پروردگار جو چاہتا ہے کردیتا ہے۔ اور جو نیک بخت ہوں گے وہ بہشت میں داخل کئے جائیں گے (اور) جب تک آسمان اور زمین ہیں ہمیشہ اسی میں رہیں گے۔ مگر جتنا تمہارا پروردگار چاہے۔ یہ (خدا کی) بخشش ہے جو کبھی منقطع نہیں ہوگی۔ تو یہ لوگ جو (غیر خدا کی) پرستش کرتے ہیں۔ اس سے تم خلجان میں نہ پڑنا۔ یہ اسی طرح پرستش کرتے ہیں جس طرح پہلے سے ان کے باپ دادا پرستش کرتے آئے ہیں۔ اور ہم ان کو ان کا حصہ پورا پورا بلا کم وکاست دینے والے ہیں۔ وآخِرُ الدَعْوَانا أَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَـٰلَمِينَ۔

جناب سپیکر: جزاکم اللہ۔

نشانزدہ سوالات اوران کے جوابات

جناب سپیکر: 'کوئسچنز آور' : نور سحر صاحبہ، کوئسچن نمبر؟

محترمہ نور سحر: سر، اس پر کوئسچن نمبر نہیں لکھا ہوا۔

جناب سپیکر: آپ ان کو بھی آدھا کہتی ہیں؟

محترمہ نور سحر: سر، نہیں ہے اس میں، ہاں 13 سر۔

جناب سپیکر: جی۔

* 13 _ محترمہ نور سحر: کیا وزیر جنگلات ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) جنگلات کی لکڑی ڈپو گوہر آباد میں عرصہ دراز سے پڑی ہوئی ہے جو کہ گل سڑ گئی ہے؛

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو مذکورہ لکڑی کی اور اس سلسلے میں کورٹ کیسوں کی تفصیل بمعہ عدالتوں کے نام اور تاریخ تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب واجد علی خان (وزیر ماحولیات): (الف) ہاں یہ درست ہے۔

(ب) دوران سال 12-2011 میں لوئر اور اپر فارسٹ سر کلز میں مختلف جنگلات سے چرائی شدہ لکڑی کی تفصیل درج ذیل ہے:

1۔ لوئر ہزارہ فارسٹ سرکل: لوئر ہزارہ فارسٹ سرکل ایبٹ آباد سے متعلقہ ایسی کوئی لکڑی نہیں ہے۔

2۔ اپر ہزارہ فارسٹ سرکل: سال 12-2011 کے دوران اپر ہزارہ سرکل کے مختلف جنگلات سے چرائی شدہ لکڑی کی تعداد 328636 مکسر فٹ گوہر آباد اور درگئی ڈپو لائی گئی اور محکمانہ شیڈول کے مطابق مذکورہ لکڑی سے ہر ماہ سر عام نیلام کے ذریعے 281545 مکسر فٹ فروخت کی گئی۔ گوہر آباد اور درگئی منڈی میں موجود عمارتی لکڑی عدالتی مقدمہ میں ملوث نہیں اور نہ ہی کسی عدالت سے ان پر حکم امتناعی جاری ہے۔

Mr. Speaker: Any supplementary?

محترمہ نور سحر: Yes sir.۔ سر، اس میں اگر آپ دیکھیں، اوپر انہوں نے لکھا ہے جو ہم نے لکھا ہوا ہے کہ گوہر آباد ڈپو میں لکڑی پڑی ہے، تو انہوں نے کہا کہ گلی سڑی ہوئی لکڑی پڑی ہے۔ نیچے یہ لکھتے ہیں کہ

اس کو ہم نے اتنے مکسر فٹ فروخت کی ہے تو یہ دو باتیں کر رہے ہیں۔ایک جگہ کہتے ہیں کہ ہمارے پاس ہے،دوسری جگہ کہتے ہیں کہ ہم نے فروخت کی۔

Mr. Speaker: Ji, honourable Minister for Environment.

آوازیں:جناب سپیکر!جناب سپیکر!

جناب سپیکر:ایک منٹ جی۔یہ جنگل کے سوال آتے ہی آپ اٹھ جاتے ہیں،کیا بات ہے جنگل بڑا پیارا ہے جی؟One by one چلیں،وہ ستار خان پہلے ہو جائے۔جی ستار خان۔

جناب عبدالستار خان: تھینک یو،جناب سپیکر۔یہ چونکہ اپر فارسٹ سر کل جو ہے ہمارے ہزارے کا اور لوئر سر کل کے متعلق سوال تھا،نور سحر نے لایا ہے۔جناب سپیکر!اس میں ہم نے دو تین بار،سوالات بھی آئے اس سے پہلے اور اس میں ہمارے منسٹر صاحب نے ہمیں مطمئن کیا تھا کہ یہ جو فارسٹ کے حوالے سے ہمارے اس اپر ہزارہ اور لوئر ہزارہ جنگلات کی کٹائی پر جو Illicit cut ہوتی ہے،اس پہ کافی بحث ہو گئی ہے،پورے صوبے میں،پورے ملک میں،لیکن اٹھارہویں ترمیم کے بعد جو فارسٹ ہمارے صوبے کے پاس آیا تو میرے سوال پر منسٹر صاحب نے یہ یقین دہانی کرائی تھی اور ان دو شعبوں میں جو سائنٹیفک مینجمنٹ پلان ہے اور دوسرا ایف ڈی ایف جو ہمارا فارسٹ ڈیویلپمنٹ فنڈ ہے،اس کے خرچ پر کہ فارسٹری ڈیویلپمنٹ میں ہم اس فنڈ کو لگائیں گے کیونکہ عرصہ دراز سے یہ پڑا ہوا ہے۔۔۔۔

جناب شاہ حسین خان: جناب سپیکر!

جناب سپیکر:جی شاہ حسین صاحب۔

جناب عبدالستار خان:اس میں گزارش کرونگا کہ یہ جو کابینہ کی کمیٹی بنی تھی،اس میں سائنٹیفک مینجمنٹ پلان پر کس حد تک کام ہوا ہے اور مستقبل میں ہمارے جنگلات کو Illicit cut سے بچانے کیلئے گورنمنٹ کابینہ میں اس کو کس حد تک لے گئی؟یہ آپ ذرا بتائیں تو میرے خیال میں۔۔۔۔

جناب سپیکر: جی شاہ حسین صاحب۔

جناب شاہ حسین خان: زما جی دیکبنې دا ضمنی سوال دے چې دوئ لیکلی دی چې "سال 2011-12 کے دوران اپر ہزارہ سرکل کے مختلف جنگلات سے چرائی شدہ لکڑی کی تعداد" دا ئے بنودلے دے جی، دوئ لیکی لاندې ویخ ته چې په عدالت کبنې دیکبنې څه قسمه مقدمه نشته۔ زه منسټر صاحب نه دا تپوس کول غواړم چې د پاشتو الائی ځنګل کبنې مالکانان دی، عبدالودود، صنوبر، میاں داد ، تالی زر خان، د

دوئ کیس خو پشاور هائیکورټ کښې چلیږی د دوه کالو نه، دوئ ته معلومات نشته که چا ورته اطلاع نه ده ورکړې؟

مفتی کفایت اللہ: جناب سپیکر!

جناب سپیکر: جی مفتی کفایت اللہ صاحب۔ ویسے تو دو کی اجازت ہوتی ہے لیکن آپ لوگ۔۔۔۔۔

مفتی کفایت اللہ: آج سوال ہی ایک ہے جی۔

جناب سپیکر: جنگل میٹھا ہے، شاید آپ لوگوں نے جوس کچھ نہ کچھ، منہ سے لگا ہے۔

مفتی کفایت اللہ: شکریہ جی۔ میرا ضمنی سوال تو یہ ہے کہ اٹھارہویں آئینی ترمیم کے بعد ہمارے وزیر صاحب یہ بہانہ کرتے تھے کہ ہم گرین پالیسی نہیں نافذ کر سکتے، اسلئے کہ اس پر مرکز نے Ban لگایا ہے اور ہمارے ہاں بہت سارے سفید پوش لوگوں کا اس سے روزگار وابستہ ہے لیکن اٹھارہویں آئینی ترمیم کے بعد تو وہ تمام چیزیں آ گئی ہیں ہمارے پاس۔ پہلے بھی یہ محکمہ ہمارے پاس تھا، اگر انہوں نے Ban لگایا تو پھر چلو ایک بات ہے، ایک عرصے سے Ban ہے۔ انہوں نے مختلف وفود میں بھی یہ یقین دہانی کرائی ہے اور انہوں نے اس فلور پر بھی یقین دہانی کرائی کہ میں گرین پالیسی دے دوں گا لیکن آج تک وہ پالیسی نہیں دی ہے، اگر اس کی وجہ بتادیں تو بڑی مہربانی ہو گی۔

جناب محمد زمین خان: سپیکر صاحب!

Mr. Speaker: Ji, Zamin Khan. No more questions, this is the last one. Ji.

جناب محمد زمین خان: سر دا جواب که وګورو، دې (الف) کښې دوئ وائی، کوئسچن دا شوے دے: "(الف) جنگلات کی لکڑی ڈپو گوہر آباد میں عرصہ دراز سے پڑی ہوئی جو گل سڑ گئی ہے جی" تھیک شوه جی؟ دوئ جواب ورکوی: "ہاں یہ درست ہے"، لکه دا خبره منی چې یره د ډیرې مودې راسې دلته ځنګلی لرګے پروت دے او هلته سخا شوے دے خو بیا دا جواب چې کوم دوئ ورکوی نو په جواب کښې صرف د ګیاره او د باره سال تفصیل ورکوی۔ هغه د عرصه دراز چې کوم د ډیرې مودې نه لرګی پراته دی، که د 10-2009 نه دی، 11-2010 نه دی یا د 2008 نه دی، د هغې تفصیل پکښې نشته، نو آیا کومه خبره تهیک ده چې یره دوئ به کوی؟

Mr. Speaker: Ji, honourable Minister for Environment, please.

جناب واجد علی خان (وزیر ماحولیات): محترم سپیکر صاحب، دا سوال بالکل واضح دے او جواب ئے هم واضحه دے۔ دیکښې جی چې دوئ کوم سوال کړے دے نو هغه د گوهر آباد ډپو متعلق دے۔

جناب سپیکر: گوہر آباد۔

وزیر ماحولیات: دا په حویلیاں کښې دے جی او د هغې متعلق دا جواب چې دے دا ئے ورکړے دے۔ په دیکښې چې کوم لرگے ډپو ته راځی نو په هغې کښې 20 Percent چې دے هغه د سرکار وی او باقی پرائیویټ چې د چا Ownership وی د هغوی وی، نو دا چې کوم د سرکار لرگے دے، په هغې باندې هیڅ قسمه د چا څه کیس نشته۔ اوس که د پرائیویټ پارټیز په خپل مینځ کښې څه کیس وی نو د هغې سره خو زمونږ څه تعلق نشته، دا خو د هغوی کیس دے خو د سرکار چې کومه حصه ده، هغه بالکل واضحه ده چې هغې باندې د چا کیس نشته، نو ځکه دا جواب ئے ورکړیدے چې په دیکښې د چا څه مداخلت یا کیس په دې باندې نشته۔ د گوهر آباد ډپو کښې چې کوم لرگے پروت دے نو د حکومت چې کوم حصه ده 20 Percent، هغه بالکل کلیئر ده او پاکه ده، په هغې باندې د چا مقدمات نشته۔ باقی د پرائیویټ پارټیز په خپل مینځ کښې څه مقدمې وی نو د هغې ذمه دار خو حکومت نه دے خو گورنمنټ، عدالت به په هغې کښې فیصله کوی او د هغې مطابق چې د کومې پارټۍ څه دغه وی هغه به هغوی ته ځی۔ نو په دې سلسله کښې په سرکاری حواله باندې چې څومره هم زمونږ حصه ده، په هغې باندې د چا څه مقدمه نشته۔ عبدالستار خان چې کومه خبره کوی د سائنټیفک مینجمنټ او هغې طرف ته هغه هم اشاره وکړه، مفتی صاحب، نو یقیناً چې انوائرنمنټ اوس پراونشل سبجیکټ دے او دې صوبې ته راغلے دے او په دغه حواله باندې زمونږ ډیپارټمنټ خپل کار کړیدے او دغه چې دے، زمونږ کیبینټ د هغې د پاره خپل Proposals تیار کړیدی او انشاء اللہ تعالیٰ په Next cabinet meeting کښې به هغه خپل سائنټیفک مینجمنت په حواله چې زمونږ کوم پالیسی ده او په هغې کښې چې څه مو غوښتل د حکومت نه، کیبینټ ته به ئے پیش کړو او چې کیبینټ په هغې کښې څه Decision وکړی، هغه به د حکومت هغه پالیسی وی او هغه به انشاء اللہ تعالیٰ چې ډیر زر پیش شی۔ دویمه خبره چې

شاه حسین کړې ده د پاشتو متعلق، اوس دا هم پرائیویټ کیس دے، پرائیویټ پارټیز په مینځ کښې کیس دے، د حکومت د هغې سره څه اختسل ورکول نشته او د حکومت سره په هغې کښې د چا څه کیس نشته خو د دوه پرائیویټ پارټیز په خپل مینځ کښې کیس دے۔ دویم چې زمین خان کومه خبره وکړه نو د هغې جواب ما په اوله کښې ورکړو چې دا د ګوهر آباد ډیو متعلق ده۔ په هغې کښې چې کوم 20 Percent لرګے دے د حکومت، In kind چې هغه مونږ اخلو، په هغې باندې د چا څه کیس نشته جی۔

<u>محترمہ نور سحر:</u> میرا کوئسچن یہ تھا کہ یہاں پر "ہاں" لکھا ہے کہ "ہاں یہ درست ہے"، نیچے یہ لکھتے ہیں کہ ہم نے فروخت کر دی ہے تو دو باتیں ایک وقت میں کس طرح کی جاتی ہیں؟ میرا تو کوئسچن تھا، ان کا جواب مجھے نہیں دیا۔ آیا ایک جگہ آپ یہ کہتے کہ ہمارے پاس لکڑی پڑی ہوئی ہے، دوسری جگہ یہ کہتے ہیں کہ ہم نے فروخت کی ہے؟

<u>جناب شاہ حسین خان:</u> دا خو جی د دوه پارټو مینځ کښې نه دے جی۔۔۔۔

<u>جناب سپیکر:</u> جی مختصر خبره کوئ چې هغه جواب درکړی۔ تاسو اوږده قصه شروع کړئ، لوئے تقریر پرې کوئ۔ مختصر اووایئ، کوئسچن څه دے؟

<u>جناب شاہ حسین خان:</u> دا سې ده جی چې دا د دوه پارټو مینځ کښې نه دے جی، دا د حکومت او د ځنګل د RJFMC د چیئرمینانو په مینځ کښې خبره ده۔ دا ما چې کوم اووئیل، چیئرمینانو نومونه تاسو ته واخستل دا د دې چئیرمینانو او حکومت مینځ کښې ده د دوه کسانو مینځ کښې نه دے جی۔

<u>جناب سپیکر:</u> جی، آنریبل منسٹر صاحب۔

<u>وزیر ماحولیات:</u> نور سحر بی بی چې کوم سوال کړے دے، دې Nature باندې جی دوئ مخکښې هم سوالونه راوړی دی او په هغې کښې مونږ ټول ډیټیل ورکړے دے چې په مختلف ډویژنونو کښې 24 هزار 748 کیسز چې دی، هغه رجسټرډ شوی دی په دې ټوله صوبه کښې، چې هغه جی زمونږ د ضلعو ډسټرکټ وائز هغه ټول دغه دې اسمبلئ کښې پیش کړے وو چې په دې ضلع کښې دومره کیسز رجسټرډ شوی دی، دومره پکښې Fine شوی دی او دومره مطلب دے چې هغه Under trial دی، چې هغه یو مکمل رپورټ چې دے هغه مونږه د هغه سوالونو

په ذريعه باندې دلته وئيلے وو۔ اوس دا سوال چې دے ، دا Particular د ګوهر آباد ډپو متعلق دے او د هغې متعلق دومره خبره ده چې کوم ما تاسو ته او هغوی ته وکړه۔ دوئ چې کومه خبره کوی نو زه به د دې متعلق تپوس وکړم ځکه چې In hand زما سره د دې متعلق څه مواد نشته نو که دوئ یا کوئسچن راوړی یا څه موقع راکړی چې بیا زه دوئ ته جواب ورکړم۔

Mr. Speaker: Thank you.

اراکین کی رخصت

جناب سپیکر: ان معزز اراکین نے رخصت کیلئے درخواستیں ارسال کی ہیں جن میں: جناب حاجی زرشید خان 2012-12-18 و 12-12-19، ثناء اللہ میاخیل صاحب 12-12-18، پرویز احمد خان 12-12-18، جاوید عباسی صاحب 12-12-18، ڈاکٹر ذاکر اللہ خان 12-12-18، ستارہ ایاز صاحبہ 12-12-18۔

Is it the desire of the House that the leave may be granted?

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The leave is granted.

تحاریک استحقاق

Mr. Speaker: 'Privilege Motions': Mr. Israrullah Khan Gandapur, to please move privilege motion No. 194.

جناب اسرار اللہ خان گنڈاپور: تھینک یو، سر۔ جناب سپیکر، میں آپ کی اجازت سے اس معزز ایوان کو محکمہ تعلیم ڈیرہ کے ای ڈی او کی من مانیوں سے متعلق مطلع کرنا چاہتا ہوں جنہوں نے حال ہی میں پہلے میری شکایت پر ایک مقامی ٹیچر، عبدالقیوم ایس ای ٹی کی Negligence of duty کے تحت Pay stop کرادی اور پھر ڈائریکٹر سے باقاعدہ Approval کے بعد مزید کارروائی کیلئے یقین دہانی کرائی لیکن اچانک ہی انہوں نے رویہ بدل کر اس کو وہاں سے ٹرانسفر کر دیا اور یہ بتایا کہ وزیر تعلیم صاحب نے مجھے کہا ہے فون پر، میں نے وزیر تعلیم صاحب سے بھی اس سلسلے میں بات کی، انہوں نے لاعلمی کا اظہار کیا اور تعاون کا یقین دلایا تاہم شاید مصروفیات میں وہ بھی ای ڈی او سے تاحال رابطہ نہ کر سکے۔ ای ڈی او تعلیم فیروز شاہ کی اس اقدام سے میرا استحقاق مجروح ہوا ہے جو کہ Disrespectful conduct کے زمرے میں آتا ہے، لہٰذا اس پہ وزیر صاحب کو سنتے ہی اس کا مناسب حل تجویز کیا جائے۔

جناب سپیکر: جی، آنریبل سردار بابک صاحب۔

جناب سردار حسین (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): شکریه سپیکر صاحب۔ اسرار خان زمونږ ډیر زیات Competent او ډیر زیات معتبر ملګرے دے۔ دوئ بالکل ماسره په ټیلیفون باندې هم خبره کړې وه، بیا ما Indirectly هغه Message چې کوم دے، هغه ما Convey کړے دے او چې دا کوم ذکر دوئ کړے دے، زه دوئ ته یقین دهانی ورکوم چې ان شاء الله مونږ د دې ای ډی او نه پوره پوره د دې تپوس هم کوؤ او دوئ ته دا هم یقین دهانی ورکوم چې که واقعی هغوی داسې کړې وی، مونږ به نه صرف هغه ته سزا ورکوؤ بلکه اسرار خان چې څنګه اطمینان کیږی، ان شاء الله هغسې اطمینان به مونږ د اسرار خان کوؤ او بیا به ورته هم د دې وارننګ ورکوؤ ای ډی او ته چې کم از کم په راروان وخت کښې دا چې اسرار خان کوم ذکر کړے دے چې داسې قسم له غلط بیانئ نه یا دغه نه کار وانخلی۔ نو زهٔ هغوی ته یقین دهانی ورکوم ان شاء الله چې هغوی به دوئ سره پخپله هم ملاؤ شی او زه هغوی ته ډائریکشن هم ورکوم چې ان شاء الله آئنده به هم داسې قسم له د غلط بیانئ یا دغه نه کار نه اخلی۔

Mr. Speaker: Thank you. Honourable Haji Aurangzeb Khan, to please move his privilege motion No. 196.

جناب اورنگزیب خان: جناب سپیکر صاحب! میں اس معزز ایوان کی توجہ اپنے حلقے کے ایک اہم مسئلے کی طرف دلانا چاہتا ہوں، وہ یہ ہے کہ میں نے اپنے حلقے کے علاقہ ہارون آباد رنگ روڈ کیلئے سوئی گیس پائپ لائن کی منظوری دی تھی اور جملہ کاغذات اور افتتاح کی تیاریاں بھی مکمل تھیں، اسی دوران میرے حج پر جانے سے فائدہ اٹھاکر جی ایم سوئی گیس کی ایماء پر کسی غیر متعلقہ شخص نے اس منصوبے کا افتتاح کیا، حج سے واپسی پر مجھے معلوم ہوا کہ ہارون آباد کا افتتاح ہو چکا ہے۔ جی ایم سوئی گیس کے اس اقدام سے میرا استحقاق بری طرح مجروح ہو گیا ہے، میں اس معزز ایوان سے استدعا کرتا ہوں کہ جی ایم سوئی گیس سے اس غیر قانونی اقدام کی باز پرسی کی جائے۔

جناب سپیکر صاحب، چونکه زه په حج کښې ووم او دا افتتاح چې چا وکړه نو ما ته ډیر افسوس دے چې هغه زما د دې اسمبلئ یو رکن دے چې هغه د دې پښور ضلعې سره د هغه تعلق هم نه دے، * + + + چې غیر قانونی طریقې

---

*بحکم جناب سپیکر حذف کئے گئے۔

سره راغلو او زما په علاقه کښې هلته د سوئی گیس د پائپ لائن یو افتتاح ئے وکړه، افسوس خو راته په دې باندې راغلو چې ټول کاغذات ما سره موجود دی، د سټارټ نه واخلئ تر د اخره پورې چې څومره هغې پسې ما منډې ترړې وهلې دی، څومره هغه زما په هغې باندې شوې وو جی او بیا ئے هلته یو غلط بیانی هم وکړه چې ما 40 لاکھ روپئ د خپل جیب نه ورکړې دی او د سوئی گیس دا پائپ لائن ما درته لګولے دے۔ نو زۀ تاسو ته هم خواست کوم، دې اسمبلئ ته هم خواست کوم چې جی ایم صاحب هم به رااوغواړئ او * + + + هم رااوغواړئ چې هغوی زما په حلقه کښې کار څه دے، هغه په کومه وجه باندې راغلے دے؟ هغه یو ایم پی اے دے، منسټر هم نه دے، نه د فیډرل منسټر دے چې هغه راځی او زما په علاقه کښې، زما په حلقه کښې هغه افتتاح کانې کوی؟ دا یو ځل نه شو، د دې نه مخکښې عالم زیب خان چې کله شهید شوے وو، هغه دوه میاشتې زمونږ هغه Gape پاتې شوے وو، چونکه الیکشن زمونږ نه وو شوے، په هغه ټائم کښې هم دے راغلے وو، یو افتتاح ئے کړې وه۔ چونکه هغې ټائم کښې زۀ ایم پی اے نه ووم نوماته د خبرو څه هغه نه وو چې یره ما به څه دغه باندې د هغې یو دغه رنګ دغه کړے وے په دې اسمبلئ کښې نو که چونکه مونږ دغه شان ایم پی اے ګان راپاڅو او د یو بل په حلقو کښې مونږ افتتاح کانې کوؤ نو زما په خیال سره دا خو ماته ښه خبره نه ښکاری، جمعه جمعه آٹھ دن وشو، یو پارټی جوړه شوه نو پکار دا دی چې دوئ که سیاست کوی، فیئر سیاست د وکړی، د دروغو نه ولې کار اخلی چې هلته راځی په علاقه کښې بیا غلط بیانی کوی چې چالیس لاکھ روپئ ما د جیب نه ورکړی دی؟ په دې وجه زما استحقاق مجروح شوے دے، پکار دا ده چې جی ایم سوئی گیس او * + + + نه د د دې خبرې تپوس وشی چې په کوم بنیاد باندې هغه راغلے وو او هلته افتتاح ئے کړې ده؟ ډیره مهربانی جی۔

<u>مفتی کفایت اللہ:</u> پوائنٹ آف آرڈر، سر۔

<u>جناب سپیکر:</u> ودریږه ګورنمنټ نه تپوس وکړو، دوئ ورکښې څه وائی؟

---

*بحکم جناب سپیکر حذف کئے گئے۔

جناب بشیر احمد بلور {سینیئر وزیر (بلدیات)}: سپیکر صاحب!

مفتی کفایت اللہ: * + + +ہاؤس میں موجود نہیں ہیں، ان کی غیر موجودگی میں ان کے حوالے سے بات کرنا مناسب نہیں ہوگا۔

سینیئر وزیر (بلدیات): نه سپیکر صاحب! ما ته یو پینځه منټه را کړئ۔

جناب سپیکر: جی۔

سینیئر وزیر (بلدیات): زه دا عرض کوم چې * + + + زمونږ معزز رکن دے ، مونږ د هغوی احترام کوؤ او زمونږ ورور دے۔ زما به دا خواست وی چې دا په دې دا پریویلج موشن چې دے دا د ډیپارټمنټ باندې وکړی او جی ایم د رااوغواړی او جی ایم نه د تپوس وشی چې بهئ دا ولې تا کړے دے ؟ په دیکښې نه زمونږ د ایم پی اے پکښې تګ ضرورت دے او نه د هغوی پریویلج د هغوی په وجه شوے دے ، جی ایم د رااوغواړی، عمله د راشی، هغې نه د تپوس وشی نو هغې پورې محدود کړئ نو بیا مونږ دا پاس کوؤ پریویلج موشن، بیشک عمله د رااوغواړی، هغې سره د کښینی۔ که هغوی پیسې نه دی ورکړی نو بیا ټهیک ده، هم هغه جی ایم ذمه وار دے چې هغه بغیر د جی ایم نه څوک نه شو تلے ، د جی ایم د Permission نه بغیر خو څوک نه شو تلے او که جی ایم بغیر د تپوس نه یا هغوی پیسې نه وی ورکړې او د دوئ علاقې کښې تلے دے او جی ایم صاحب هلته Arrangement کړے دے او هغوی افتتاح وکړه نو بیا جی ایم Responsible دے ، هغه د رااوغوښتے شی، هغې باره کښې پریویلج موشن چې دے ، هغې پورې به مونږ اومنو او باقی د * + + یا د * + + خبره، دا زه ریکویسټ کوم چې دا د حذف کړے شی او که هغه بیا ذمه وار وی، بیا به سرے ورسره خبره وکړی چې تا زیاتے ولې کړے دے ؟ هغه موجود هم نه دے او زما یقین نه دے چې هغه داسې کار به کړے وی۔ نو زه به دا ریکویسټ وکړم خپل ممبر صاحب ته چې دا د امنډمنټ وکړی او دا خالی صرف هغوی سره۔۔۔۔۔

---

*بحکم جناب سپیکر حذف کئے گئے۔

جناب سپیکر: نه دیکبنې Written کبنې نه دی، دا ئے زبانی اووئیل خو زبانی مهربانی وکړئ چې څنګه دوئ اووئیل-----

سینئر وزیر (بلدیات): زه دا Accept کوم، بس ٹھیک شو۔

جناب اورنگزیب خان: بالکل جی، ما په دیکبنې د هغوی نوم نه دے ورکړے، * + + + چونکه ما دا د جی ایم خلاف راوستے دے، دا خو ما دې اسمبلئ ته هغه ټول حقیقت بنکاره کولو چې څه حقیقت دے؟

جناب سپیکر: د دې د Statement نه د د * + + + + نوم حذف کړے شی، دا دوئ چې کوم اووئیل۔ اوس دا بیا تاسو، د جی ایم خلاف دے کنه؟

سینئر وزیر (بلدیات): د ډیپارټمنټ خلاف خو بالکل هغه Accept کوؤ جی۔

جناب سپیکر: د ډیپارټمنټ خلاف دے۔

محترمہ نرگس ثمین: جناب سپیکر، میں KPK کی ایم پی اے ہوں، اگر میرے پاس فنڈ ہے اور کسی کی ریکویسٹ پہ میں وہاں پہ وہ چالیس لاکھ لگاؤں تو یہ میرا حق بنتا ہے کہ وہاں پہ میں افتتاح کیلئے جاؤں، اس میں اس کا کیا قصور ہے؟

جناب سپیکر: آپ نے، آپ نے فنڈ دیا تھا؟

محترمہ نرگس ثمین: جی۔

جناب سپیکر: فنڈ کس نے دیا تھا؟

محترمہ نرگس ثمین: * + + + کا فنڈ تھا، 40 لاکھ اس نے لگایا ہے، پھر تو جیسے آپ لوگوں کا Candidate ہے اسی طرح ہمارا بھی Candidate ہے، اس کے کہنے پہ ہم نے لگایا ہے تو اس میں کیا غلطی کی ہے، اس میں غلط کیا ہے؟

(شور)

سینئر وزیر (بلدیات): میں نے تو کہا ہے کہ اس کی پارٹی سے جس بندے نے لگایا ہے یا آپ کے کسی ممبر

---

*بحکم جناب سپیکر حذف کئے گئے۔

کی طرف سے لگا ہے تو اس کا حق ہے، ضرور جا کر افتتاح کریں، صرف میری جو گزارش ہے، وہ یہ ہے کہ میرے ایم پی اے صاحب فرما رہے ہیں کہ یہ جو فنڈ تھا، یہ ان کا نہیں تھا، ان کا اگر نہیں تھا تو اچھی بات ہے، وہ آ جائے گا، اپنا جی ایم، اور جی ایم کہہ دے گا کہ جی ان کا فنڈ ہے، ہمیں کوئی اعتراض نہیں ہے اور اگر ان کا فنڈ نہیں ہے اور گئے ہیں تو ہمارا جو پریویلج موشن ہے، اس کیلئے ہے، یہ نہیں ہے کہ ہم خدانخواستہ آپ کے یا * + + کے خلاف بات کر رہے ہیں، ہمارا پریویلج اس وقت مجروح ہوا ہے کہ اگر پیسے جو ہیں، وہ گورنمنٹ کے تھے، فیڈرل گورنمنٹ کے تھے، اگر ایم پی اے صاحب نے خود کہیں سے دیئے تھے تو اگر افتتاح انہوں نے کیا ہے تو ہم اس میں بھی ان کو Blame نہیں کرتے، ہم اس کیلئے کہتے ہیں کہ وہ ڈیپارٹمنٹ کو بلا کر پوچھیں کہ کیوں اس نے Arrangement کیا ہے؟ اگر انہوں نے پیسے دیئے ہیں، آپ کے پیسے ہیں، ان کے پیسے ہیں، ان کا حق بنتا ہے بالکل جا کر اچھا کیا ہے کہ افتتاح کیا ہے، اگر نہیں ہے صرف ہماری وہاں تک محدود ہے، میں نے جیسے ریکویسٹ کی ہے، ہمیں کوئی اس پہ اعتراض نہیں ہے جو آپ فرما رہی ہیں۔

<u>جناب سپیکر</u>: دا څه کوؤ اوس کمیټئ ته ولیږو؟ Is it the desire of the House that the privilege motion, moved by the honourable Member, may be referred to the concerned Committee? Those who are in favour of it may say 'Aye' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried)

<u>Mr. Speaker:</u> The 'Ayes' have it. The privilege motion is referred to the concerned Committee. Ji, Bashir Bilour Sahib.

<u>سینیئر وزیر (بلدیات)</u>: پوائنټ آف آرډر باندې زه۔۔۔۔

<u>جناب سپیکر</u>: جی۔

<u>سینیئر وزیر (بلدیات)</u>: ډیره مهربانی، I am so grateful۔ سپیکر صاحب، میری درخواست یہ ہے کہ میں کل نہیں تھا اور مفتی صاحب نے فرمایا تھا کہ وزراء صاحبان نہیں آتے، میں ان کے ساتھ Agree کرتا ہوں اور یہ بھی کہا کہ یہ بھی ایک خیانت ہے کہ ان کو، پریویلجز لیتے ہیں، اپنی ساری مراعات لیتے ہیں اور موقع پہ نہیں آتے اور ہمارے وزراء نہیں آتے، ہمارے لوگ نہیں آتے، میری ایک درخواست ہے اگر یہ ہاؤس میرے ساتھ Agree کرے، آپ کو یاد ہو گا کہ ہمارا جو آئین تھا، اس میں یہ تھا

---

*بحکم جناب سپیکر حذف کئے گئے۔

کہ ہماری صوبائی اسمبلی کے 70 دن ہونگے، اس کو اٹھارہویں ترمیم میں بڑھا کر 100 دن کر دیا، ان 100 دنوں میں یہ حالت ہے کہ ہم ہفتے میں تین دن آتے ہیں اور چار دن چھٹی کرتے ہیں اور ہم سات دنوں کی تنخواہیں اور سات دنوں کے پریویلجز لیتے ہیں، یہ بھی عوام کے پیسے ہیں اور یہ اسمبلی عوام کے پیسوں پہ چلتی ہے، میری یہ درخواست ہوگی تمام ممبران صاحبان سے کہ ہم ایک متفقہ قرار داد پاس کر کے مرکز کو بھیجیں کہ خدا کیلئے یہ عوام کا پیسہ ہے اور اس کو غلط طریقے سے وہ اخراجات جو بھی اسمبلی میں ہوتے ہیں، وہ سارے عوام کے پیسوں سے ہیں، یہ ایک حساب سے خیانت ہی ہے جیسے مفتی صاحب نے فرمایا تھا تو ہم کیوں نہ ایک ایسی قراداد پیش کریں اور اپنا "غارہ" خلاص کریں کہ ہم مرکز کو کہیں کہ بھئی ہمارے 70 دن جو ہیں ہمارے لئے کافی ہیں، ہم یعنی ہفتے میں تین دن کام کرتے ہیں اور سات دن کے پیسے لیتے ہیں، چار دن چھٹی کرتے ہیں، یہ کونسا انصاف ہے؟ تو میری یہ درخواست ہوگی اگر آپ اجازت دیں کہ ہم اپنے ممبران یا پارلیمانی لیڈروں کے ساتھ بیٹھ کر اگر ایک قرار داد پیش کریں تو آپ ہمیں اجازت دیں کہ ہم اس پہ بات کریں، اگر ان سب کی مرضی ہو تو ہم اس کو پاس کرائیں۔

جناب سپیکر: اچھی بات ہے لیکن نہ لیا کریں نا، کس نے زور سے کیا، آپ لوگ خالی تین دن کے پیسے Claim کریں، باقی نہ لیا کریں۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! اگر آپ تین نہ دیں تو ہم آئیں گے؟

(قہقہے)

جناب سپیکر: نہیں اگر "غارہ" خلاص کرنا ہے نا تو یہ-----

(قہقہے / قطع کلامیاں)

جناب سپیکر: مفتی صاحب! څه وایئ؟ خو ترسکونه خبره کوه، د جهګړې خبره ونکړې جی، مفتی صاحب۔ مفتی کفایت اللہ صاحب۔

مفتی کفایت اللہ: مہربانی جی۔ محترم بشیر بلور صاحب نے جس طرف متوجہ کیا ہے، وہ اپنے لحاظ سے ایک اہم بات ہے کہ ہمیں قومی خزانے کا بہت زیادہ خیال کرنا چاہیئے لیکن میں یہ نہیں سمجھتا کہ یہ اعتراض مرکز پر ہے یا جناب سپیکر پر ہے، اس لئے کہ ہمیں تو لوگ نہیں کہتے کہ پیر اور منگل کے دن آپ آئیں اور بدھ اور جمعرات چھٹی کریں، یہ تو ہماری یہاں انتظامی ترتیب ہے۔ خیر اگر ہمارا پریویلج نہیں ہے تو ایسا نہیں ہونا چاہیئے لیکن میں یہ عرض کرنا چاہتا ہوں کہ اٹھارہویں آئینی ترمیم پر تمام طبقات متفق ہیں اور جو لوگ

وہاں بیٹھے ہوئے تھے، وہ ہم سے زیادہ تجربہ رکھتے ہیں۔ اب اگر ایک جمہوری ادارے اور اسمبلی سے قرارداد جائے گی جو اٹھارہویں آئینی ترمیم کی روح کے خلاف ہو گی تو ایک 'پینڈورا باکس' کھل جائے گا، پھر اٹھارہویں آئینی ترمیم میں کتنے مختلف الخیال لوگوں کو متفق کیا ہے اور یہ آئینی ترمیم نہیں ہے جناب سپیکر، یہ دراصل 1973ء کے آئین کی دوبارہ سٹڈی ہے، بہت مشکل مشکل حالات میں لوگوں کو راضی کیا ہے اور ان کو اس میں متفق کیا اور میں سمجھتا ہوں کہ یہ وفاقی حکومت کا بہت بڑا کارنامہ ہے۔ میری رائے یہ ہے کہ بجائے اس کے کہ ہم اپنی غلطیوں کی اصلاح کریں، ایک قرارداد بھیجیں ان کی خدمت میں، یہ ٹھیک نہیں ہے، ہمیں اپنے وزراء کو پابند کرنا چاہیئے، ہمیں خود پابند ہونا چاہیئے اور (تالیاں) اگر 100 دن دیئے ہیں تو جناب بشیر خان کو یہ اندازہ نہیں ہے کہ یہ 365 میں سے 100 دن ہیں، پارلیمانی سال کے 100 دن ہیں اس کے معنی یہ ہیں کہ آپ کے پاس 265 دن پھر بھی فارغ ہیں، میری رائے تو یہ ہے کہ اس طرح کی قرارداد نہ لائیں، یہ جمہوری قوتوں کیلئے ایک اچھا شگون نہیں ہو گا، کل کوئی اور پارٹی ہو گی، وہ بھی اٹھارہویں آئینی ترمیم کی کسی بات کو پسند نہیں کرے گی، وہ بھی ایک قرارداد لائے گی تو اسطرح ایک ملغوبہ بن جائے گا۔ مجھے امید ہے کہ ان شاء اللہ بشیر خان بلور اپنی بات پر اصرار نہیں کریں گے۔

جناب سپیکر: جی بشیر بلور صاحب۔

سینیئر وزیر (بلدیات): جیسے مفتی صاحب نے فرمایا ہے، بہر حال وہ بہت اچھے پارلیمنٹیرین بھی ہیں اور سب سے زیادہ سمجھدار یہی ہیں اس ہاؤس میں ہمیشہ آئین، کی اٹھارہویں، انیسویں ترمیم بھی آئی ہے، بیسویں بھی آئی ہے، ایسی کوئی بات نہیں ہے کہ قرآن کا حرف ہے کہ اٹھارہویں ترمیم میں، انیسویں ترمیم نہیں آسکتی، یہ پہلے تو میں Explain آپ کو کردوں۔ دوسری بات یہ ہے کہ میں نے جب ان سے پوچھا، آپ نے 70 دن سے 100 دن کیوں کئے ہیں؟ انہوں نے کہا جی آپ کی لجسلیشن بہت زیادہ ہو جائے گی، تو میں یہ دیکھتا ہوں کہ بزنس ہماری اتنی نہیں ہے اور یہ ایسی بات نہیں ہے، میں تو ہر روز ادھر حاضر ہوتا ہوں، میں تو یہ سمجھتا ہوں کہ یہ ایک 70 دن سے 100 دن کرنا مجھے، میں بالکل، آپ 100 دن نہیں، 265 دن کہیں ہم آنے کیلئے تیار ہیں مگر یہ ہے کہ یہ قوم پر ایک ویسے بوجھ بنا ہوا ہے، یہ اسمبلی کے جتنے اخراجات ہیں، یہ آپ نے کہا کہ ترمیم سے 'پینڈورا باکس' کھل جائے گا، 'پینڈورا باکس' اس میں نہیں کھلتا، انیسویں ترمیم میں کوئی 'پینڈورا باکس' نہیں کھلا، بیسویں ترمیم سے کوئی 'پینڈورا باکس' نہیں

کھلا، یہ صرف ایک Suggestion ہے، آپ کرتے ہیں کہ نہیں، تو میں واپس لیتا ہوں کوئی اعتراض نہیں ہے مجھے بالکل۔

(تالیاں)

مفتی کفایت اللہ: مہربانی۔

جناب سپیکر: شکریہ۔

توجہ دلاؤ نوٹس ہا

Mr. Speaker: Syed Jafar Shah Sahib, MPA, to please move his call attention notice No. 818. Ji, Jafar Shah Sahib.

جناب جعفر شاہ: شکریہ جناب سپیکر۔ سر، یہ نوٹس میں نے ایک سال پہلے پیش کیا تھا اور اس سلسلے میں یہ عرض کرتا چلوں کہ میں اس فورم پر یہ کہنا چاہتا ہوں کہ میں وزیر تعلیم سردار حسین بابک صاحب کا بہت مشکور ہوں کہ جب میں یہ مسئلہ ان کے نوٹس میں لایا تو انہوں نے بنفس نفیس میرے حلقے کا دورہ کیا اور جتنے بھی وہاں پر ایجوکیشن کے حوالے سے مسائل تھے، ان کو حل کرنے کی کوشش کی اور یہ بتدریج حل ہو رہے ہیں۔ (تالیاں) تو میں اپنا نوٹس واپس لیتا ہوں۔

جناب سپیکر: جی آنریبل سردار بابک صاحب، یہ کل ہمارے ڈپٹی سپیکر صاحب کا بھی اسی پر وہ آیا تھا اور دو چار اور معزز اراکین نے اس پر بات کی تھی، اہم چیز ہے، اس پر ذرا تفصیل سے بات کریں۔

وزیر برائے ابتدائی و ثانوی تعلیم: شکریه سپیکر صاحب۔ KP-85 د شاه صاحب محترم چې کومه حلقه ده، حقیقت هم دا دے چې هلته بدقسمتئ نه فلډ کښې ډیره لویه تباهي شوې ده او بیا مونږه لاړو هلته، مونږه دوره وکړه او د سکولونو حالت مونږه وکتو۔ Priority basis باندې وزیر اعلیٰ صاحب هم ډیره زیاته مهرباني کړې ده او ان شاء الله هلته چې کوم د سکولونو حالت دے، هغه ډیر زیات خراب وو، تر ډیره حده پورې خو هغه بهرتي سوات کښې اولنئ مرحلې کښې شوې ده، دویمه مرحله کښې هم روانه ده ان شاء الله، بیا مونږه د دوئ د پاره یو بل ترتیب جوړ کړے دے چې په هغه سکولونو کښې چې په کومو سکولونو کښې استاذان نشته، مونږ ته شاه صاحب یو لسټ راکړے دے، هغه به ان شاء الله زر تر زره ورته برابر شی که خیر وی او مونږ ته احساس هم دے سپیکر صاحب، دا علاقه چې ده د شاه صاحب دا ډیره زیاته یخه، په دې وخت کښې ډیره زیاته یخه وی،

هغلته واوره هم کیږی، ډیره زیاته یخه ده۔ د هغې د پاره هم مونږه خصوصی دغه کړے دے چې استاذانو د پاره مونږ خصوصی انتظام ان شاء اللّٰه که خیر وی کړے دے او زه شاه صاحب له تسلی ورکوم چې مونږ به بیا هم کښینو او چې کوم کمے دے یا کومې نورې مسئلې دی، ان شاء اللّٰه په هغې کښې به هم په سنجیدګئ باندې Steps واخلو او هغه مسائل چې دی، هغه به حل شی ان شاء اللّٰه که خیر وی۔

جناب سپیکر: سردار بابک صاحب! یہ پانچ چھ مہینے سے ایک پریکٹس چل رہی تھی تو وہ انٹرویوز اور ان کی لسٹیں لگ رہی تھیں لیکن ابھی تک اس کا Outcome نہیں آیا۔ وہ اے ٹی اساتذہ، سی ٹی اساتذہ، کالام تو بہت دور والا علاقہ ہے، پشاور کے آس پاس لوگ Complaint بہت زیادہ کر رہے ہیں۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: سپیکرصاحب! زمونږه یوه مسئله ده، ما خو هغه تیره ورځ چې مونږه میډیا ته د میاں صاحب په وړاندې کوم بریفنګ ورکولو د ساړهې چار ساله دور زمونږ چې کومه کارکردګی ده، په هغې کښې هم ما دا نکته ډیر په ادب سره وچته کړې وه، نن هم زه دا نکته وچتوم چې دا کورټ والا چې کومه مسئله ده جی، زمونږ اکثرو اضلاع کښې یو Individual کورټ ته لاړ شی، بدقسمتی دا ده چې هغه ځنګه چې تاسو ذکر کوئ یا زمونږ نور ملګری ذکر کوی چې هلته پوسټونه خالی وی، هغه پوسټنګ چې کوم دے ، هغه زمونږ Stay شی۔ مونږ دا ریکویسټ کوؤ کورټ ته چې ظاهره خبره ده کورټ ته خو هر څوک تلے شی او کورټ سره دا اختیار هم شته چې هغه څیزونه Stay کړی خو مونږ به دا ریکویسټ کوؤ چې که ډیپارټمنټ ته لږه موقع، پینځه منټه ډیپارټمنټ ته د اوریدو د پاره ورکوی نو زمونږ یقین دا دے ان شاء اللّٰه چې دا څومره کمے چې دے دا به برابریږی او دغه پراسیس چې دے ، هغه به ودریږی نه، هغه به Expedite وی۔ نو زر تر زره به د بهرتو هغه مهم چې دے ، هغه به روان وی نو دا مسائل به مخې ته نه راځی۔

جناب سپیکر: دا پشاور هم، په دیکښې Stay دے ، Stay order دے ؟

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: بالکل جی دیکښې Stay وو، دا ډیر وخت خو زمونږ نه Stay واخستو۔ اوس خو Stay vacate دے ، په هغې کښې مونږه Tentative

لستونه چې کوم دی، هغه ئے لګولی دی، پیښور کښې خو به زر تر زره ان شاء الله مونږ اپوائنټمنټس وکړو خو بهرحال چې ټائم زمونږ نه ضائع شو، هغه د کورټ په وجه باندې چې هلته Stay وو، یو پکښې Stay وو او بیا پکښې بله مسئله وه نو اوس هغه مسئله چې ده، هغه ختمه شوې ده او هغې باندې زمونږ کار روان دے سپیکر صاحب۔

جناب سپیکر: اوس مین ورسک روډ باندې دوه سکولونه وو او زه پرې هغه بله ورځ تیریدم او وائی چې ټیچران نشته، چې تپوس مو وکړو وائی چې Stay order دے۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: او جی۔

جناب سپیکر: Stay order لړ زما خیال دے دا که ځان له لږ ډسکس کړو، تاسو به لږ راځئ جی، لاء منسټر صاحب او مونږ به پرې خپلو کښې خبره کوؤ۔ ایډوکیټ جنرل صاحب خو زمونږ بیا لاړو، سئی نکړو چا، زما په خیال څوک شته نه۔

Hafiz Akhtar Ali Sahib, please move, 834, 834.

حافظ اختر علی: شکریہ جناب سپیکر صاحب۔ بسم اللہ الرحمن الرحیم۔ محترم جناب سپیکر صاحب! آپ کی وساطت سے حکومت کی توجہ ایک اہم اور ضروری مسئلے کی طرف مبذول کروانا چاہتا ہوں اور وہ یہ کہ میرے حلقے PK-28 مردان میں میاں خان سنگاؤ، پیپل اور میاں عیسیٰ میں مختلف ٹیوب ویلز خراب اور نامکمل پڑے ہیں جس کی وجہ سے عوام الناس کو پینے کے پانی کی سخت تکلیف ہوتی ہے، لہذا محکمہ پبلک ہیلتھ اور واپڈا کو پابند بنایا جائے کہ جلد از جلد ان سکیموں کو مکمل اور چالو کریں تاکہ عوام میں پھیلی ہوئی بے چینی دور ہو جائے۔

جناب سپیکر صاحب، هغه ورځ ما پوائنټ آف آرډر باندې هم دا خبره وچته کړې وه او محترم جناب بشیر بلور صاحب ډائریکشن هم ورکړے وو خو چونکه دا مسئله، په دیکښې دا بعضې سکیمونه د 2007-08 د اے ډی پی یو حصه ده او یو یقیناً د هغې هغه پائپونه د هغې هغه ټول میټیریل هغه ادهر ادهر دغه شان پراته دی او په جماتونو کښې ډیره سخته مسئله ده او زمابه دا درخواست وی، پرون هم دا مسئله وه او نن هم دا مسئله تقریباً د وزراء د حاضرئ او د غیر حاضرئ په حوالې سره چلیږی۔ زمونږه ډیرې محکمې داسې

دی چې هغه د محترم وزیراعلیٰ صاحب سره دی، که چرې مونږه دا ټول ایوان چې کوم دے نو هغه که تاسو مناسب ګنړئ مونږ به درسره تعاون وکړو، په جرګه باندې به هغوی ته لاړ شو چې کم ازکم په هفتې کښې یو ورځ، وزیراعلیٰ صاحب محترم پخپله تشریف راوړی، دې ټولو سیکرټریانو باندې به هم یو ډیر ښه اثر وی او د وزراء حاضری به هم یقینی وی۔ په دیکښې محکمه پبلک هیلتھ، محکمه ورکس، پولیس، ایډمنسټریشن، اسټیبلشمنټ، ډیرې محکمه جات داسې دی، د هغې مسائل دغه شان معلق پراته وی، لهذا دا مسئله، زما به خصوصی درخواست وی چې په دیکښې ډائریکشن هم ورکړے شی او د دې څه ممکن حل هغه رااویستلے شی۔

جناب سپیکر: جی، آنریبل لاء منسٹر صاحب پلیز۔

بیرسٹر ارشد عبداللہ (وزیر قانون): دا اول به زما خیال دے د سی ایم صاحب حوالې سره خبره وکړو جی، حافظ صاحب ته هم پته ده او دا آئینی خبره ده چې ټومره وزراء صاحبان دی، هغوی د Collective responsibility د اصول د آئین تحت د یو بل ډیپارټمنټ حوالې سره جواب هم ورکولے شی او چې څه ایشورنس ورکوی، هغه به ان شاء اللہ ګورنمنټ پوره کوی او زمونږه چیف منسټر صاحب چې ټومره دې ایوان ته راغلے دے نو زما په خیال د څلورو صوبو سره ئے موازنه وکړئ نو دومره به یو چیف منسټر هم هغه خپل ایوان ته نه وی تلے ټومره چې زمونږ وزیر اعلیٰ صاحب راغلے دے (تالیاں) او بهرحال د دوئ مسئله ده، دا دوئ دا درې دغه ښودلی دی، میاں خان د هغې چې کوم سکیم دے د هغې زما خیال دے ټرانسفارمر خراب دے۔ سنګاؤ کښې د Starter څه پرابلم دے۔ داسې دغه پیپل وغیره کښې د دوئ د مشینرئ څه پرابلم دے۔ زه دوئ ته دا فلور آف دی هاؤس وایم، ان شاء اللہ په درې ورځو کښې دننه دننه به ان شاء اللہ دا ټول د دوئ په حلقه کښې ټومره واټر سپلائی سکیمز دی که خیر وی، دا به درې ورځو کښې دننه ټهیک کیږی، ان شاء اللہ۔

(تالیاں)

Mr. Speaker: Abdul Akbar Khan, to please move his call attention notice.

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! میں آپ کی توجہ اور اس ہاؤس کی توجہ اس اہم مسئلے کی طرف مبذول کرانا چاہتا ہوں، وہ یہ کہ 29-9-2011 کو میں نے ہاؤس میں 'خیبر پختونخوا گروپ انشورنس بل' پیش کیا تھا، اس موقع پر حکومت نے فلور پر یہ یقین دہانی کرائی تھی کہ حکومت اس پر کام کر رہی ہے اور ایک ماہ میں بل اسمبلی میں پیش کیا جائے گا لیکن ایک سال تین ماہ گزرنے کے باوجود ابھی تک کسی قسم کی پیش رفت نہیں ہوئی، اس لئے جناب سپیکر، اس پر بات کرنے کی اجازت دی جائے۔ جناب سپیکر! اس صوبے کے ہر ایک۔۔۔۔

Mr. Speaker: The Sitting is adjourned for fifteen minutes, for prayers.

(اس مرحلہ پر ایوان کی کارروائی نماز مغرب کیلئے ملتوی ہو گئی)

(وقفہ کے بعد جناب مسند نشین، عبدالاکبر خان مسند صدارت پر متمکن ہوئے)

جناب مسند نشین: جی۔

جناب غلام قادر خان بیٹنی: سپیکر صاحب! په ټانک ضلع کښې يو اوورسيئر دے، دا دريم وار دے چې زه ئے بدلوم، د هغه د لاسه زمونږ ټانک ضلع چې کومه ده، تهس نهس پرته ده۔ سپیکر صاحب، په 12 تاريخ باندې آرډر ورته کړے دے په 12-12 باندې۔۔۔۔۔

جناب مسند نشین: جی۔

جناب اورنگزیب خان: کورم پوره نه دے۔

جناب مسند نشین: وشمارئ۔ پانچ منٹ کیلئے گھنٹیاں بجائی جائیں۔

(اس مرحلہ پر گھنٹیاں بجائی گئیں)

Mr. Chairman: How we move on to legislation.

کل جو بل Consideration Stage سے گزرا، اب اس کی Clause by clause consideration سٹارٹ کرتے ہیں۔

جناب غلام قادر خان بیٹنی: پوائنٹ آف آرڈر۔

جناب مسند نشین: جی۔

ڈاکٹر اقبال دین: جناب سپیکر، دغې حوالې سره سر خبره کوم۔

جناب غلام قادر خان بیٹنی: پوائنٹ آف آرډر اول ما وکړو۔

جناب مسند نشین: په څه شی باندی؟

جناب غلام قادر خان بیٹنی: په دې پوائنټ آف آرډر دے۔

جناب مسند نشین: پوائنټ آف آرډر دے جی۔

جناب غلام قادر خان بیٹنی: جی سپیکر صاحب، یو اوورسیئر دے په ضلع ټانک کښې، عصمت الله نامیږی، نو یو نیم کال نه زه پرې لګیا یم، نن ئے ټرانسفر کړم نو د رې ورځې بعد ئے بیا آرډر وشی۔ بیا ئے ټرانسفر کړم، بیا ئے درې ورځې بعد آرډر وشی، دا 12-12 باندې مې اوس آرډر کړے دے او په 12-17 باندې ئے بیا کینسل کړے دے-----

ایک آواز: کومه محکمه ده؟

جناب غلام قادر خان بیٹنی: سی اینډ ډبیلو بنا یم۔

Mr. Chairman: I think this is no point of order, please.

جناب غلام قادر خان بیٹنی: داسې ده جی چې-----

جناب مسند نشین: لاء منسٹر صاحب۔

وزیر قانون: مهربانی جی۔ داسې ده جی یو خو لیجسلیشن ډیر Important دے، دغه شروع شو، دا قانونی طور باندې پوائنټ آف آرډر نه جوړیږی خو زمونږه ورور دے، دا مسئله به د سیشن نه پس Take up کړو ان شاءالله خپلو کښې خو اوس مو ګزارش دے چې دا لیجسلیشن چې کوم دے، دا مونږه Carry forward کړو، په دې باندې مخکښې لاړ شو-----

ڈاکٹر اقبال دین: جناب سپیکر-----

جناب مسند نشین: میں نے فلور دیا ہے، اسرار اللہ خان کو فلور دیا ہے۔

جناب اسرار اللہ خان گنڈاپور: تھینک یو سر۔ سر، میری گزارش یہ ہے، کل اگرچہ آپ ہاؤس میں نہیں تھے لیکن رول 85 کے تحت میں نے ایک Submission کی تھی کہ یہ جو بل یہاں پہ آج Consideration کیلئے ہم لائے ہیں، اس کے متعلق میری کچھ Apprehensions تھے اور کل منسٹر صاحب نے مہربانی بھی کر لی تھی، اس کو ایک دن کیلئے ڈیفر کر لیا تھا، ہمارا یہ خیال تھا کہ منسٹر صاحب اگر

کل نہیں آئے تو آج جو Relevant Minister ہیں، Labour کے، وہ آ جائینگے لیکن آج بھی انہوں نے یہ زحمت گوارہ نہ کی کہ وہ آ جائیں اور ہمارے Apprehensions سن لیں۔ تو میری سر، وہی کل کی پرانی جو Submission تھی، وہ آج بھی یہ ہے کہ اگر آپ Competent فورم کی بات کریں، جو بل یہاں پر ٹیبل ہوا ہے، یہ 1936 کا ایک ایکٹ ہے جس کو ہم Repeal کرنے جا رہے ہیں، اگر کوئی Devolution ہوئی اٹھارہویں ترمیم کے نیچے اور آپ کوئی لیجسلیشن سمجھتے ہیں تو اس کو فریش بل کے طور پر لائیں اور اس لئے میں آپ کی توجہ چاہونگا، اسکی جو Definition clauses ہیں اور اس کا سیکشن تھری ہے، Even ریلوے کا بھی انہوں نے ذکر کیا ہے کہ ریلوے کے جو 'ویجز' وغیرہ ہونگے، وہ بھی ہم اس بل کے نیچے طے کرینگے۔ میری سر، گزارش یہ ہے کہ اگر ایک بل کی اتنی حد تک آپ Ditto copy اس ہاؤس میں لیکر آ جاتے ہیں کہ فیڈرل سے آپ نے اٹھایا، صرف Repealing clause اس میں ڈال دی اور پھر آپ نے اس میں ریلوے کا جو سبجیکٹ ہے جو کہ ابھی تک آپ کو Devolve بھی نہیں ہوا، فیڈرل کے پاس ہے، اس میں بھی آپ نے اتنی زحمت نہیں کی کہ سیکشن تھری میں سر اگر آپ دیکھ لیں، وہ آج بھی موجود ہے۔ میری سر گزارش یہ ہے، آنریبل منسٹر صاحب اور چونکہ سینیئر منسٹر صاحب بھی بیٹھے ہیں، میری ان سے بھی گزارش ہے کہ مہربانی کرکے آپ اس کو لاء ریفارمز کمیٹی میں بھیج دیں، ورکر ویلفیئر بورڈ کا مسئلہ تھا سر، اسمیں میں نے یہ بات کی تھی، یہاں پر چیئرمین صاحب بیٹھے ہوئے ہیں، Hopefully مجھے Second بھی کرینگے، انہوں نے کہا تھا کہ یہ جو میرا محکمہ ہے، یہ آپ کو Accountable ہی نہیں ہے، اگر ایک محکمہ کے متعلق ہم اس کو کمیٹی میں بلا ہی نہیں سکتے اور دوسری طرف ہم اس کیلئے لیجسلیشن کر رہے ہیں تو اس میں سر Dichotomy ہے۔ میری یہ گزارش ہے کہ مہربانی کرکے اس کو لاء ریفارمز کمیٹی کو بھیج دیں۔ تھینک یو، سر۔

<u>ڈاکٹر اقبال دین</u>: محترم سپیکر صاحب! زه خپله د لیبر د سټینډنګ کمیټۍ چیئرمین یم، په هغې کښې محترم منسټر صاحب موږه، د هغې بزنس د پاره چې دے هاؤس نه ریفر شوے وو، راغوښتے وو، هغه هلته د راتلو نه انکار وکړو، Written جواب ئے هم راکړو او هغه په ریکارډ باندې موجود دے، کومه خبره چې اسرار الله ګنډاپور صاحب وکړه چې اوس سرے بالکل ځان د دې د پاره جوابده نه شماری او لیجسلیشن موږه لګیا یو د هغوی د پاره کوؤ او بل دغه د ریلوے خبره پکښې وشوه، دا هم دغه شان چې خصوصی طور باندې ریلوے په

د یکښې راغوښتې شوې ده چې هغه Devolveهم نه ده او کله هم چې مونږ په دې د نور فیډرل محکمو خبره کړې ده، د هغوی د ایمپلائز خبره مو کړې ده نو دا مونږه ته وینا شوې ده چې دا خو د فیډرل گورنمنټ سره تعلق لری او منسټر صاحب بالکل، اوس هم نه دے راغلے، پرون هم نه دے راغلے او نه سټینډنگ کمیټۍ ته راځی، نه چاته ځان جوابده شماری نو زه خو وایمه چې دا لیجسلیشن دوئ د پاره کول هم----

<u>*جناب مسند نشین*</u>*: آنریبل وزیر قانون۔*

<u>*وزیر قانون*</u>: مهربانی سر۔ دا پوائنټ پرون هم وچت شوے وو دوئ د اسمبلی Rule 85 read with 82، هغې کښې دا دے چې کوم موؤر دے، 'بل' موؤر دے، د هغه دا Prerogative دے چې هغه هاؤس ته موشن راوړی چې هغه یو سلیکټ کمیټی ته یا سټینډنگ کمیټی ته دا 'بل' ریفر کړئ او یا په Principles باندې ډسکشن په هغې باندې وشی نو هغه حوالې سره خو داسې هیڅ دغه نشته۔ دا چې کله جی Bill introduce شو، دلته دې ایوان کښې دا خو پبلک ډاکومنټ دے، ټولو ته Available وی، که چا ته پرې څه اعتراض وو هغه وخت کښې پکار دا ده چې امنډمنټس موؤ شوی وو، امنډمنټس نه دی مؤو شوی، اوس دا ټائم نه دے، دا دوئ له دا خبره تاسو ورسره ډیره مهربانی وکړه خو دا حق هم دې وخت دوئ نه لرې۔ بله خبره دا ده چې کومه فنا صاحب خبره وکړه چې یره منسټر صاحب کمیټی ته Appearance نه دے کړے، خبره دا ده جی هغه بل ایشو دے، هغه چې کوم دے یو ډیپارټمنټ دے چې هغه اول Devolve شوے وو، چې هغه اول Devolve شوے وو، د هغې نه پس هغه بیا د ټولو صوبو په Consensus سره ورکر ویلفیئر بورډ چې کوم هغه بیا واپس لاړو، نو هغه د صوبې په انټرسټ کښې، په مفاد کښې یوه فیصله شوې ده، د هغې چونکه فنډز فیډرل گورنمنټ نه راځی لهذا په نیشنل اسمبلئ کښې د هغې Accountability هم کیږی او هغه Double accountability نشی کیدے۔ دا تاسو مانه زیات ښه پوهیږئ، دا چې کوم دے جی، دې وخت کښې د ټولو مزدورانو د تنخواگانو، د هغوی د سیکورټی، کوم که د هغوی څه قسمه، فیکټری مالکان وی یا هر څومره چې Commercial establishments دی په دې صوبې کښې، که هغوی خپل لیبر سره

ظلم زیاتے کوی، تنخواه ورله پوره نه ورکوی یا Deduction ترې غیر قانونی کوی نو د هغوی د پاره یوه Safety ده، یوه سیکورټی ده۔ نن زما بعضې بعضې دا ایم پی اے ګان ورونه راغی او دغه مزدورانو له چې کوم تحفظ مونږه ورکوؤ، دوئ نه غواړی، دې سټیج باندې د دغه لیبر د حقوقو تحفظ په لاره کښې دوئ یو رکاوټ جوړیږی۔زما به دا خواست وی چې یره زمونږه د خپلې اسمبلئ چې کوم پروسیجر دے، په هغې باندې ځو، امنډمنټس نه دی موؤ شوی، دوئ د مهربانی وکړی مونږه سره د کوآپریشن وکړی۔

جناب مسند نشین: جناب اسرار اللہ خان گنڈاپور۔

جناب اسرار اللہ خان گنڈاپور: تھینک یو سر۔ میری گزارش یہ ہوگی منسٹر صاحب سے کہ جس رول کے تحت میں بول رہا ہوں، وہ بھی 'رولز آف پروسیجر' کا حصہ ہے۔ سر یہاں پر گورنر صاحب آرڈیننس کرتے ہیں، جب وہ Lay ہوتا ہے، اس کی Rejection کیلئے اور طریقہ کار ہوتا ہے، امنڈمنٹس کا اور طریقہ کار ہوتا ہے، یہ کہنا کہ ہم نے امنڈمنٹس، ہم یہ کہتے ہیں کہ یہ Competent forum ہی نہیں ہے، اگر میں ایک چیز کو Competent forum ہی نہیں سمجھتا تو میں اس میں امنڈمنٹس تو اس وقت لاؤنگا کہ جب میں سمجھوں کہ یہ Competent forum ہے۔ میری یہ گزارش ہے کہ اس میں Principles of the Bill کے تحت جو میں نے موؤ کئے ہیں، اگر اس کو کھلے دل کے ساتھ ہم دیکھیں تو میں کوئی غلط بات نہیں کہہ رہا، گزارش سر میری یہ ہے کہ اگر اس ہاؤس میں لیجسلیشن ہوتی ہے، وہ گورنمنٹ اس وجہ سے اس Mind set کے ساتھ نہ آئے کہ یہ Matter of honour اور چونکہ ہم نے Lay کیا ہے، ہم نے اس کو پاس بھی کرنا ہے، اگر اس میں کوئی قباحتیں ہیں تو اس پر سوچنا چاہیئے، کل بھی ہم نے ڈیفر کیا تھا، اس وجہ سے کہ منسٹر صاحب یا انکے سیکرٹری صاحب کوئی تو رابطہ بھی کریگا کہ جی آپ کی کیا Submissions ہیں؟ اگر اس میں کوئی رابطہ ہی نہیں ہوتا تو اس کا یہ مقصد ہے سر کہ پھر ہم ویسے ربڑسٹیمپ ہیں، تو ہم ربڑسٹیمپ نہیں بننا چاہتے، آج بھی یہ ہے کہ ہم تلخی پیدا نہیں کرنا چاہتے اور اگر ہم سر اس ہاؤس میں نہ بیٹھیں تو میرے خیال میں کورم کا بھی مسئلہ بنے گا اور ہم نہیں چاہتے کہ سر تلخی بنے۔ مہربانی کرکے اس کو لاء ریفارمز کو بھیج دیں۔

جناب مسند نشین: مفتی کفایت اللہ صاحب۔

مفتی کفایت اللہ: شکریہ جناب سپیکر۔ ہم نے کل گزارش کی تھی اور مجھے یاد پڑتا ہے، غالباً آپ موجود نہیں تھے، میں آپ کی توجہ چاہتا ہوں، میں نے کل اس پوائنٹ کو Raise کیا تھا کہ یہ اٹھارہویں آئینی ترمیم میں یہ محکمہ Devolve ہی نہیں ہوا، آج بھی انکے تمام آفیسرز وہاں ہیں۔ یہ ایسا ہے کہ جسطرح ہمارا پیسکو ہے، کہ وہ پیسکو کا چیف بیٹھتا ہے لیکن یہ محکمہ وفاق کا ہے۔ میں Blame نہیں کرنا چاہتا کہ اٹھارہویں آئینی ترمیم ایسا کیوں نہیں، لیکن ابھی تک اس کا وزیر پرویز الہی صاحب ہے اور وہ وہاں سے اس کو ڈیل کرتا ہے، ہمارا وزیر صرف مانیٹرنگ کرتا ہے اور ابھی آپ کو اسرار اللہ خان نے بھی بتایا کہ اس کے اندر ریلوے کی بحث بھی ہے، حالانکہ ہمارا ریلوے سے کیا تعلق ہے؟ اس کے معنی یہ ہیں کہ انہوں نے دیکھا نہیں ہے، من و عن سے اور اسی طرح اٹھا کر یہاں پر Paste کر دیا ہے اور میں تو لاء منسٹر صاحب سے بہت ادب سے درخواست کرونگا کہ وہ اصرار نہ کریں، کل ہم نے وقت مانگا تھا اور وقت اس لئے مانگا تھا کہ وزیر صاحب ہونگے تو ان سے بات ہو جائیگی اور وزیر صاحب نہیں آئے، ٹھیک ہے یہ Collective responsibility ہے، یہ وزیر کر سکتے ہیں لیکن یہ قانون سازی ہے، ایک اہم چیز ہے، اس کے اندر یہ ہمیں ناراض نہ کریں اور مہربانی کر کے موقع دے دیں اور اس کو ہم دوبارہ دیکھ کر جب لائیں، اس کے اندر جو غلطیاں ہونگی، وہ بھی نکل جائیں گی، ایک اور موقع پر ابھی سیشن تو زیادہ ہے کوئی پریشانی کی بات تو نہیں، پھر اس پر ان شاء اللہ قانون سازی کر لینگے۔

جناب مسند نشین: ملک قاسم خان خٹک۔

ملک قاسم خان خٹک: شکریہ جی۔ زه هم د دغه بیان خو جی مفتی صاحب خبره وکړه، اسرار خان خبرې وکړې خو دې لاء مسنټر صاحب اووئیل چې دا هر څه د هغې ځائے نه، دے منسټر ته دا صوبه چې کوم دے مراعات ورکوی، ټی اے ډی اے ورکوی، بیا لیبر سیکرټری چې کوم دے، چونکه په دې کمیټی کښې زه هم ممبر یم، دا څه رنګ چې ډاکټر اقبال فنا اووئیل، زه دا وایم چې دا منسټر د دې هاؤس ځان نه ګنړی، هغه دومره سپریم دے، نو مونږه خو په دې، زه دې ټولو ممبرانو ته دا ریکویسټ کوم، تاسو کسئ (وینئ) چې هغوی څه وکړل، تاسو ئے وینئ ټول دا ټول هاؤس ترې نه نالاں دے۔ نو زه وایم چې د دغې قانون سازئ مونږه ولې حصه جوړ شو چې خامخا هغه په ریلوے باندې چې کوم دے اوسه پورې، یعنی دا د دې نه خبر نه دے چې دیکښې د ریلوے خبرې دی، خپل لیبر خو مونږه نه هیر

شوے دے ، هلته کبنې چې کومې شاه خرچیاں کیږی، هغه سوچ نه شې کولے ته، نو زمونږه دغه ریکویسټ دے چې زه دې خپلو ملګرو ته وایم چې اوځو د دې خلاف مونږه واک آؤټ وکړو چې مونږه سره ډیر زیات ظلم کیږی۔۔۔۔

جناب مسند نشین: عبدالستار خان۔

جناب عبدالستار خان: جناب سپیکر، یہ مسئلہ کل بھی یہاں پر اٹھایا گیا تھا، چونکہ ہم اس لیبر کی، جو سٹینڈنگ کمیٹی ہے، اس کے ممبران ہیں، ہمارے ساتھی کافی، یہ بات آئی تھی پہلے سٹینڈنگ کمیٹی میں تو ہمارے منسٹر صاحب نے ایک بہت بڑا ڈرافٹ اس کے اوپر وہ کر دیا تھا، اس میں اس کا Plea تھا، وہ یہ تھا کہ ہم اس میں چونکہ فیڈرل سبجیکٹ ہے، صوبے کو نہیں دیا گیا ہے، لہذا اس میں قانون سازی بھی نہیں کر سکتے ہیں اور ہماری سٹینڈنگ کمیٹیز کی، Review کا حق بھی نہیں ہے۔ اس حد تک Written اس کمیٹی میں وہ کی ہے۔ لہذا کل بھی اس پر بات ہو گئی، جس طرح اسرار نے تجویز کیا ہے کہ لاء ریفارمز کمیٹی کو حوالے کیا جائے تو بہتر ہو گا ورنہ ہم اس کے خلاف واک آؤٹ کرینگے، نہیں مانتا ہوں۔

جناب مسند نشین: جناب ثاقب اللہ خان۔

جناب ثاقب اللہ خان چمکنی: تهینک یو سر۔ چیئرمین صاحب، زما ریکویسټ دا دے سر که دا سټینډنګ کمیټۍ ته تاسو دا 'بل' ولیږئ کنه جی، نو په دې باندې سر لاء ریفارمز کبنې بحث وشی او بیا هغې نه پس که راشی نو بهتره به وی، که زمونږه د ملګرو څه ورکبنې دغه وی جی نو (تالیاں) هغه به هم اخوا شی، بعضې ځیزونه به دیکبنې وی جی، Conceptually دا 'بل' ډیر ضروری 'بل' دے۔ هغه زما خیال دے چې ګنډاپور صاحب هغې کبنې دے خو دیکبنې بعضې داسې Matters دی چې هغه شک و شبهات راځی، فیډرل سبجیکټ کیدې شی چې وی نو که لاء ریفارمز ته تاسو دا ریفر کړئ، زما ریکویسټ به دا وی جی نو هغې کبنې به دا ډسکس شی او تاسو ورته ټائم ورکړئ جی چې دوه درې ورځو کبنې د ننه راولئ۔

جناب مسند نشین: جناب بشیر بلور صاحب۔

سینیئر وزیر (بلدیات): سپیکر صاحب، څنګه چې زمونږه ورور خبره وکړه، داسې ده چې دا کوم 'بل' چې مونږه راوړو، په هغې باندې ډیر زیات ډسکشن کیږی، د

هغې Vetting وشی، لاء ډيپارټمنټ ته لاړ شی، لاء ډيپارټمنټ والا ئے وګوری، مخکښې Concerned department چې دے هغه هم خپل يو دغه تيار کړی، 'بل' تيار کړی، بيا لاء ډيپارټمنټ کښيني يو يو ټکے يو حساب سره هغه کوی، دا اوس ولې چې زمونږه دې هاؤس کښې دا هغه دے چې يره ريلوے، داسې فيډرل هغه چې کومې محکمې دی، د هغې هم ذکر شوے دے، زما به دا خواست وی چې Subject to the condition دا لاء کميټی ته، په فلور آف دی هاؤس دا 'کمټمنټ' تاسو به رولنګ ورکوئ چې دا Monday باندې دا شے بيا راشی او مونږه دا خواست کوؤ، هله مونږه دا شے نن نه پيش کوؤ۔

(تالیاں)

<u>Mr. Chairman</u>: Is it the desire of the House that the Bill may be referred to the Law Reforms Committee with a condition that they submitted its report on next Monday.

(The motion was carried)

<u>Mr. Chairman</u>: The 'Ayes' have it, the Bill is referred to the Law Reforms Committee. یہ کچھ رپورٹیں ہیں۔

مجلس قائمہ برائے محکمہ کی رپورٹ کا منظور کیا جانا

<u>Mr. Chairman</u>: Syed Jafar Shah MPA, Chairman, Standing Committee No. 12, on Health, to please move that the report of the Committee, already presented on 11-12-2012, may be adopted. Mian Jafar Shah.

<u>Mr. Jafar Shah:</u> Thank you, Sir. I beg to move that the report of the Standing Committee No. 12, on Health Department, may be adopted, as presented in the House on December 11, 2012. Thank you.

<u>Mr. Chairman</u>: Thank you. The motion before the House is that the report of the Standing Committee No. 12, on Health, may be adopted? Those who are in favour of it may say 'Aye' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried)

<u>Mr. Chairman</u>: The 'Ayes' have it. The report is adopted.

<u>محترمہ نور سحر</u>: جی، پوائنٹ آف آرڈر۔

<u>جناب مسند نشین</u>: نور سحر بی بی۔

محترمہ نور سحر: تھینک یو سر۔ سر، اصل میں مجھے ابھی تو پتہ نہیں لیکن اگر کل آپ چھٹی دے رہے ہیں، مجھے تو پتہ نہیں ہے لیکن اگلے دن جمعرات ہے اور ہمارا جو ہے 'پرائیویٹ ممبر ڈے' ہوتا ہے تو اس کی جگہ اگر Friday کو آپ 'پرائیویٹ ممبر ڈے' رکھ دیں تو اس طرح ہمارے بلز اور ریزولیوشنز آجائینگی، تو میری ریکویسٹ ہے کہ آپ 'پرائیویٹ ممبر ڈے' جمعہ کے دن رکھ لیں، اگر پرسوں چھٹی ہے؟

جناب مسند نشین: ٹھیک، آپ کی بات بالکل صحیح ہے، Next جو ہفتہ ہے، اس میں دو دن ہم دیں گے آپ کو 'پرائیویٹ ممبر ڈے' کیلئے۔

(تالیاں)

Ms. Noor Sahar: Okay Sir.

مجلس قائمہ برائے محکمہ زراعت کی رپورٹ کا منظور کیا جانا

Mr. Chairman: Syed Muhammad Ali Shah Bacha, MPA/ Chairman, Standing Committee No. 5, on Agriculture, to please move that the report of the Committee, already presented on 11-12-2012, may be adopted.

Syed Muhammad Ali Shah: Thank you very much, Speaker Sahib. Sir, I beg to move that the report of the Standing Committee No. 5, on Agriculture, Livestock and Cooperative Department, as presented in the House on 11-12-2012, may be adopted.

Mr. Chairman: The motion before the House is that the report of Standing Committee No. 5, on Agriculture, may be adopted? Those who are in favour of it may say 'Aye' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried)

Mr. Chairman: The 'Ayes' have it. The report is adopted.

جناب میاں افتخار حسین (وزیر اطلاعات): جناب سپیکر!

جناب مسند نشین: میاں صاحب! تاسو څه وایئ؟

وزیر اطلاعات: یو خو جی ما پرون چې کومه خبره کړې وه، د هغې چې مونږ وئیل یو زخمی دے، هغه زخمی هم چې کوم دے نو هغه مړ شوے وو، نو یو خو دا خبره زه په ریکارډ راوستل غواړم چې د ایئر پورټ په واقعه کښې او د پاؤکی چې کوم لس په لس دهشت گرد وو، هغه ټول مړه شوی دی او انجام ته رسیدلی دی۔ بل

جی په دې واقعه کښې چې کوم د پيښور ايئر پورټ باندې شوې وه، په هغې کښې دوه چيچن وو او درې پاکستانيان وو او کوم چې په پاؤکی کښې شوے دے نو يو پاکستانی وو، يو کرغستان والا وو، يو ياغستان والا وو، يو ازبک وو، بل چيچن وو۔ تر دې وخته پورې هم دغه هومره معلومات دی او د هغې نور چې کوم دے نو هغه ډی اين اے ټيسټ د پاره مونږه ليږلے دے او هغې نه پس چې راشی نو نور هغې کښې به مخکښې Further دغه کيږی۔ د دې په حواله چې دا کوم د دوئ په وجود باندې نشانونه وو، عموماً دوئ چې کله داسې پخپله ميډيا کښې هغه بله ورخ هم دوئ زمونږه خلاف خبره کوله نو زمونږ غوندې خلقو ته هغوی شيطان وائی، مونږ خو په خپل خيال باندې رحمانی کار کوؤ او د معاشرې د درستګئ د پاره کار کوؤ او دهشت ګردی ختموؤ، امن غواړو خو قدرت ته ګوره چې نن د هغوی په بدن د شيطان نشانونه رااوتل، چې کومو خلقو دا کارګزاری کوله او په هغه ريکارډ اوس که د هغوی په وجود باندې که هغوی مونږ ته نيغ په نيغه وائی او هغه رپورټ ماسره پروت دے که داسې شوک ملګرو ته په دې خبره باندې داسې اعتراض وی نو هغه ريکارډ ماسره شته چې هغوی دپرون نه هغه بله ورځ بلکه بالکل په نو تاريخ باندې هغوی چې کوم مطلب دے د ريډيو په ذريعه کومه خبره کړې ده نو هغې کښې زما نوم هم By name اخستے دے، بيا د رحمان ملک صاحب نوم هم اخستے دے او د زرداری صاحب نوم هم By name اخستے دے او هغې سره چې کوم القابات وئيلی دی نو دا زه چې کوم الفاظ وايم، دا ډير نرم دی او بيا ئے ورسره دا وئيلی دی چې دوئ به انجام ته رسوؤ، بهرکيف هغه خو د خدائے کار دے چې زمونږه کله نيته پوره وی په هغه ورخ به ځو خو دوئ چې دا کوم کار کوی، دا يو خبره چې دوئ په خپل وجود باندې چې زما جمات الوزوی، دا کار د شيطان دے، کوم چې زما سکول الوزوی دا کار د شيطان دے، کوم چې بې ګناه ماشومان وژنی دا کار د شيطان دے، لهذا مونږ په دې خيال باندې چې دا نن کوم دې پبلک اتحاد کړے دے او په دې وجه چې کوم په بنوں کښې واقعه راغله، چې پبلک راغلل او پوليس نه وو رسيدلے او پبلک دې دهشت ګردو سره مقابله وکړه، دغه رنګ د پاؤکی هم مثال دے او دغه رنګ چې کوم دے نو زمونږ دا ايئر پورټ هم دے چې ديکښې سيکورټی ايجنسو هم خپل کار کړے دے

او هغلته پبلک ډیر د حوصلې نه کار اخستے دے ګنې د کورونو په مینځ کښې ډزې روانې وې او بالکل جی دا د نښې په حساب باندې خو په حقیقت کښې چې کوم دے ، زمونږ دلته عالمان هم ناست دی چې شرعاً په وجود باندې داسې نښې بندې دی، لکه دا د رسول اکرم ﷺ حدیث شریف دے چې دغه رنګ نښې به په وجود ځوک نه جوړوی، په دیکښې داسې Authentic خبره به زما عالمان صاحبان دومره کولې شی خو زه په دې بنیاد دا خبره چې یو د رسالپور واقعه زه اوس هغې نه راغلے یم، په هغې کښې په لاره تلل او زمونږه هغلته خلق بهرتی کیدل، په فوج کښې بهرتی روانه وه او د سړک نه Hand grenade ورته راویشتے دے او هغه خلق چې کوم بهرتی کیدل نو هغه پکښې زخمیان شوی دی او تقریباً دولس کسان زخمیان دی چې اووه پکښې عام زمونږ شهریان دی، سیټیزن دغه دی او پینځه زمونږ اهلکار دی او هغه د فوج سره تعلق لری۔ لهذا په دې بنیاد چې هغوی زمونږه انسټالیشنز قبضه کول غواړی، زمونږه په سیکورټی ایجنسو باندې اټیکونه کول غواړی او بیا د دې سره چې کوم دے نو زه پرون جمرود ته هم تلے ووم، نو سوال دا پیدا کیږی، زمونږ دا ملګری هم سوال کوی چې آیا داسې خو نه ده چې تسلسل سره دا شے روان شو، دوئ ډیر منظم دی، زمونږ خپل دا خیال دے چې دا هغه ځائے ته دوئ رااورسیدل چې دوئ سره کوم Trained خلق دی، هغه اوس استعمالوی، لهذا اوس هغه عام خلق د دوئ سره ختم شو نو دوئ په مثال د هغه شمعې دی چې دا د مړه کیدو شمع ده او اخری کښې یو شعله رااوچتیږی۔ جناب سپیکر صاحب، یوه د پولیو په حواله خبره کوم چې وختی یو خبر وچلیدو او دوه زمونږه پولیو ورکرز وو چې په هغوی باندې، فیمیل، په هغوی باندې ډزې وشوې او زمونږه یو په هغې کښې شهیده شوې ده۔ دا یو خبره چې دلته د پولیو یو خبره کیږی، د پولیو په حواله دا خبره شوې نه ده، د هغوی ګهریلو داسې څه خبرې وې چې دا د هغې په نتیجه کښې دا واقعه پیښه شوې ده، لهذا زه دا میسج هم ورکول غواړم چې که څوک دا وائی چې ګنې د پولیو په وجه دا زمونږ چې کوم اوس پروګرام روان دے ، دا به Affect کیږی نو دا د پولیو په وجه نه دی شوی، زه خپله هوم ډیپارټمنټ ته لاړمه، ما دا ټول معلومات Collect کړی دی، لهذا دا هم زه د پریس د وروڼو په ذریعه باندې

ټولو ته دا خبر ورکوم چې دا د پولیو په وجه نشانه شوی نه دی بلکه د گهریلو ناچاقئ په بنیاد باندې دوئ ته دا واقعه پیښه شوې ده۔ ډیره مهربانی، شکریه۔

جناب مسند نشین: جناب مفتی صاحب۔

مفتی کفایت اللہ: شکریہ جناب سپیکر۔ میاں صاحب نے کچھ اعداد و شمار بتائے ہیں اور انکے اعداد و شمار وہ ٹھیک ہی ہونگے اسلئے کہ وہ حکومت میں ہیں، پھر ترجمان ہیں، ذمہ داری سے بات کرتے ہیں۔ میں اس واقعے کی تو مذمت کرتا ہوں جو ایئرپورٹ پر حادثہ ہوا ہے اور جتنے لوگ اس میں شہید ہوئے ہیں، میں حکومت سے مطالبے میں شامل ہونا چاہتا ہوں کہ ان کو ریلیف بھی دی جائے، پیکج بھی دیا جائے اور اس احساس کو بھی جلدی ختم کرنے کی کوشش کی جائے کہ یہ لوگ اتنے نزدیک آ گئے ہیں، کیا وہ ہمارے 'پسنجروں' کو باچا خان ایئرپورٹ پر پریشان کرنا چاہتے ہیں؟ اور اس سے ایک قدم پر پھر کور کمانڈر ہے، پھر گورنر ہاؤس اور وزیر اعلیٰ ہاؤس اور پھر ہماری یہ اسمبلی ہے۔ میں یہ عرض کرنا چاہتا ہوں، حکومت کو مشورہ دیتا ہوں کہ ذرا سیکورٹی کو اور 'ٹائیٹ' کر دیا جائے اور اگر خدانخواستہ کہیں Lapse ہے تو اس کو دیکھ لیا جائے، یعنی یہ ایسی بری بات نہیں ہے۔ بہر حال یہ بات تو طے ہے کہ جب بے گناہ کوئی مرے گا تو اس پہ ہر ایک آدمی اس کی مذمت بھی کرے گا۔ اب موقع ایسا آ گیا ہے کہ ہمیں کچھ فیصلہ کن اقدامات اٹھانا ہونگے۔ پولیو کے حوالے سے ہماری اطلاع ہے کہ جس وقت کراچی کے اندر پولیو ورکر پر فائرنگ ہوئی اور وہاں لوگوں کو مار دیا گیا، اس نیوز کے ساتھ ساتھ ایک خبر چلائی گئی کہ یہاں صوبہ سرحد میں متنی میں پشاور کے قریب پولیو ورکر کو۔۔۔۔۔

آوازیں: خیبر پختونخوا ہے جی۔

مفتی کفایت اللہ: خیبر پختونخوا میں دا نوم لږ گران دے، لږ صبر خو کوئ کنه (ہنسی) خیبر پختونخوا کے اندر متنی کے مقام پر ایسا ہوا تو وہاں سے یہ تاثر ابھرا کہ پولیو والوں کے خلاف کوئی باقاعدہ ایک منظم، کوئی اس طرح کا وہ ایکشن ہو رہا ہے کہ وہاں بھی ٹارگٹ ہوا، یہاں بھی ٹارگٹ ہوا۔ اب اگر یہ پولیو والوں کو بالفرض و تقدیر انہوں نے ٹارگٹ کیا ہے تو میں حکومت سے مطالبہ کروں گا کہ آپ پولیو والوں کو، جو لوگ پولیو میں کام کرتے ہیں، وہ بہت جانفشانی سے کرتے ہیں، اس حال میں آپ ان کو سیکورٹی فراہم کریں اور اپنے لئے یہ بہانہ نہ بنائیں کہ چونکہ وہ گھریلو تنازعہ تھا، آپ اس کو ٹیسٹ کیس بنا کر اور جتنے لوگ پولیو کیلئے جاتے ہیں، ان کو محفوظ بنائیں تاکہ اگر متنی کے اندر ان کو یہ احساس ہوتا ہے کہ یہاں پر کوئی آدمی

محفوظ نہیں ہے تو پھر عدم تحفظ کا احساس تو بہت زیادہ ہو گا۔ میری گزارش یہ ہے کہ لاء اینڈ آرڈر کا مسئلہ الگ ہے اور بغاوت کا مسئلہ الگ ہے، ان دونوں کو خلط ملط نہ کیا جائے اور پولیو کیلئے جتنی ٹیمیں آگے جاتی ہیں، ان تمام ٹیموں کو محفوظ بنا دیا جائے اس لئے کہ پولیو والے جو کام کرتے ہیں، وہ ہماری آئندہ نسل کیلئے کام کرتے ہیں، وہ آپاہج لوگوں کو اس اپاہج پن سے بچانے کیلئے ایسا کرتے ہیں۔ اگر یہ میسج چلا جائے گا کہ ہم ان کو تحفظ نہیں دے سکتے تو میرا خیال ہے کہ یہ اچھا میسج نہیں ہو گا۔ جناب سپیکر! آپ کا بہت زیادہ شکریہ۔

جناب مسند نشین: تھینک یو۔ وہ چونکہ میرا وہ کال اٹینشن نوٹس، وہ آدھا رہ گیا تھا تو اس کو میں پینڈنگ کرتا ہوں۔ The Sitting is adjourned and we will meet again at 03:00 pm on Friday, 21-12-2012. Thank you.

(اسمبلی کا اجلاس بروز جمعہ مورخہ 21 دسمبر 2012ء بعد از دوپہر تین بجے تک کیلئے ملتوی ہو گیا)